

Kasia

w bolesławieckiej
Zawodowej Szkole Ceramicznej

Käthe

in der Bunzlauer
Keramischen Fachschule

KSIĄŻECZKĘ OPRACOWALI | IDEE UND BEARBEITUNG:

TEKST | TEXTE ©: Anna Bober-Tubaj, Agata Bojanowska, Anna Puk

TŁUMACZENIE | ÜBERSETZUNG ©: Johanna Kutschera

KOREKTA | KORREKTUR: Barbara Glinkowska

ZDJĘCIA | FOTOS ©: Grzegorz Matoryn, Janusz Moniatowicz

RYUNKI | ZEICHNUNGEN ©: Anna Puk

WYDAWCA | HERAUSGEBER:

Muzeum Ceramiki w Bolesławcu

PARTNER PROJEKTU | PROJEKTPARTNER:

Schlesisches Museum zu Görlitz

ISBN: 978-83-935578-3-7

Gdzie spotkasz się z ceramiką, o której opowiadała Kasia?

Wo findest Du die Keramiken, von denen Käthe erzählt hat?

Kolekcja ceramiki związana z historią Kasi prezentowana jest na wystawie *Bolesławiecka ceramika na drodze do nowoczesności* w następujących terminach:

Die ganze Sammlung wird in der Sonderausstellung *Bunzlauer Keramik auf dem Weg zur Moderne* in folgenden Terminen gezeigt:

18.05.2013 – 30.06.2013 – Muzeum Ceramiki, Dział Historii Miasta,
ul. Kutuzowa 14, 59-700 Bolesławiec

13.07.2013 – 31.10.2013 – Schlesisches Museum zu Görlitz,
Untermarkt 4, 02826 Görlitz

15.11.2013 – kolekcja ceramiki wraca do domu, będzie ją można oglądać w Muzeum Ceramiki, Dział Ceramiki,
ul. Mickiewicza 13, 59-700 Bolesławiec.

Die Keramiksammlung kommt nach Hause, wo sie im Keramikmuseum, Dział Ceramiki,
ul. Mickiewicza 13, 59-700 Bolesławiec besucht werden kann.

Cześć!

Hallo!

Nazywam się Kasia!

Zapraszam Was do niezwykłego świata ceramiki. Pokażę Wam mieniące się tysiącami barw naczynia, figurki o rozmaitych, czasem przedziwnych kształtach, różnorodne pojemniki, kałamarze i wiele innych ciekawostek. Wszystkie te skarby powstały w Bolesławcu, nie tak dawno temu, w czasach Waszych praprapradziadków. Tworzyli je Wasi rówieśnicy, uczniowie bolesławieckiej Zawodowej Szkoły Ceramicznej oraz ich nauczyciele.

Mein Name ist Käthe!

Ich möchte Dich in die Zauberwelt der Keramik einladen. Ich zeige Dir schimmernde, bunte Gefäße, Figuren in verschiedenen, manchmal seltsamen Gestalten, vielfältige Gefäße, Tintenfüßer und andere unbekannte, doch interessante Objekte. Alle diese Schätze sind in Bunzlau entstanden! Und das ist noch nicht so lange her. Damals haben noch Dein Großvater und Deine Großmutter gelebt. Die Keramiken wurden von jungen Menschen – wie Du und ich – gemacht, von Schülern der Bunzlauer Keramischen Fachschule und auch von ihren Lehrern.

Jak wiecie Bolesławiec już przed wiekami słynął z ceramiki. W licznych warsztatach garncarze toczyli na kole różne naczynia. Radzili sobie świetnie, a wiedza przekazywana była z ojca na syna. Czasy się jednak zmieniły, zmieniła się także moda i oczekiwania. Dotychczas produkowane naczynia straciły na popularności i atrakcyjności.

Powstanie nowoczesnej szkoły ceramicznej zmieniło sytuację. Nauczyciele i uczniowie, we współpracy z garncarzami przywrócili Bolesławcowi zaszczytne miano „Miasta dobrej gliny”. Opracowali nowe receptury masy ceramicznej, z której tworzyli naczynia, a także oryginalne kształty wyrobów i ciekawe dekoracje.

Wie Du bereits weißt, war Bunszlau schon vor Jahrhunderten für schöne Keramik berühmt. In zahlreichen Werkstätten drehten die Töpfer auf Töpferscheiben verschiedene Gefäße. Sie machten das hervorragend und ihr Wissen wurde von Vater auf Sohn weitergegeben. Die Zeiten haben sich jedoch geändert, so auch die Mode und die Erwartungen der Käufer. Niemand wollte die alten Gefäße mehr, sie verloren an Attraktivität.

Die Entstehung einer modernen Schule für Keramik veränderte die Situation. Die Lehrer und Schüler haben in Zusammenarbeit mit den Töpfern Bunszlau den Ehrennamen „Die Stadt des guten Tones“ zurückgebracht. Sie erarbeiteten neue Rezepturen für Tonmassen, aus denen dann neue Gefäße hergestellt wurden, mit neuen, ganz originellen Formen und interessanten Dekoren.

Bolesławiecka Zawodowa Szkoła Ceramiczna rozpoczęła działalność w 1897 r. Czy wiecie, gdzie się ona znajdowała? Czy wiecie, jaką funkcję pełni ten budynek dziś?

Die Bunzlauer Keramische Fachschule öffnete ihre Pforten in 1897. Weißt Du zufällig, wo sie sich befand? Welche Funktion hat dieses Gebäude heute?

Może trudno Wam uwierzyć, ale tu, w salach, w których dziś uczniowie poznają tajniki komputerów i innych sprzętów elektronicznych, 100 lat temu powstały interesujące projekty ceramicznych wyrobów. Klasy wyglądały zupełnie inaczej.

Na pierwszym piętrze znajdował się warsztat, w którym uczyliśmy się ręcznie wyrabiać naczynia. Była to największa sala w szkole. Wzdłuż ściany z oknami ustawione były koła garncarskie. Po drugiej stronie stały ciężkie stoły. Spędzaliśmy tu dużo czasu.

Niezwykle ważnym pomieszczeniem było laboratorium. To tu powstawały nowe receptury mas ceramicznych i szkliw. Choć za oknami rozpościerał się piękny widok na park, w czasie zajęć musieliśmy być bardzo uważni i nie mogliśmy się rozpraszać. W sali znajdowały się bowiem niebezpieczne urządzenia, palniki i różne składniki chemiczne.

Es fällt Dir vielleicht schwer das zu glauben, aber wo heute Schüler die Geheimnisse von Computern und anderen elektronischen Geräten erforschen, arbeiteten vor 100 Jahren Schüler an interessanten keramischen Erzeugnissen. Auch die Klassenräume sahen ganz anders aus!

In der ersten Etage befand sich eine Werkstatt, in der wir lernten, wie man mit der Hand Gefäße herstellen kann. Das war das größte Klassenzimmer in der Schule. Entlang der Fensterfront standen Töpferscheiben. Auf der gegenüber liegenden Seite standen schwere Werkische. Hier verbrachten wir sehr viel Zeit.

Ein unheimlich wichtiger Raum war das Labor. Hier entstanden nämlich neue Rezepturen für keramische Massen und Glasuren. Obwohl die Fenster einen schönen Blick auf den umliegenden Park boten, mussten wir im Unterricht sehr genau aufpassen und durften nicht viel aus dem Fenster schauen. In diesem Lehrraum befanden sich nämlich gefährliche Geräte, Brenner und giftige Chemikalien.

Nauka w Szkole Ceramicznej nie była łatwa. Warunkiem przyjęcia do niej było ukończenie 14 lat, zgoda rodziców oraz świadectwo ukończenia poprzedniej szkoły z dobrym wynikiem.

Nauczanie trwało 2 lata. Zajęcia trwały tygodniowo 48 godzin: 11 lekcji rysunku i malowania, 6 modelowania, 11 teoretycznej i praktycznej chemii, 1 fizyki, 1 mineralogii, 2 języka niemieckiego, 2 rachunków oraz 14 godzin zajęć warsztatowych. Lekcje w szkole zaczynały się o godzinie 8.00 i kończyły o 18.00, z przerwą od 12.00 do 14.00.

Der Unterricht an der Keramischen Fachschule war nicht einfach. Man musste mindestens 14 Jahre alt sein, die Zustimmung der Eltern haben und auch ein gutes Zeugnis von der Allgemeinen Schule vorweisen.

Die Lehrzeit dauerte 2 Jahre. Jede Woche hatten wir 48 Stunden: 11 Stunden Zeichen- und Malunterricht, 6 Stunden Modellieren, 11 Stunden Chemieunterricht, theoretisch und praktisch, 1 Physikstunde, 1 Mineralogiestunde, 2 Stunden Deutschunterricht, 2 Stunden Rechnen sowie 14 Stunden in den Werkstätten. Der Unterricht begann um 8.00 Uhr und endete um 18.00 Uhr, mit einer Pause von 12.00 bis 14.00 Uhr.

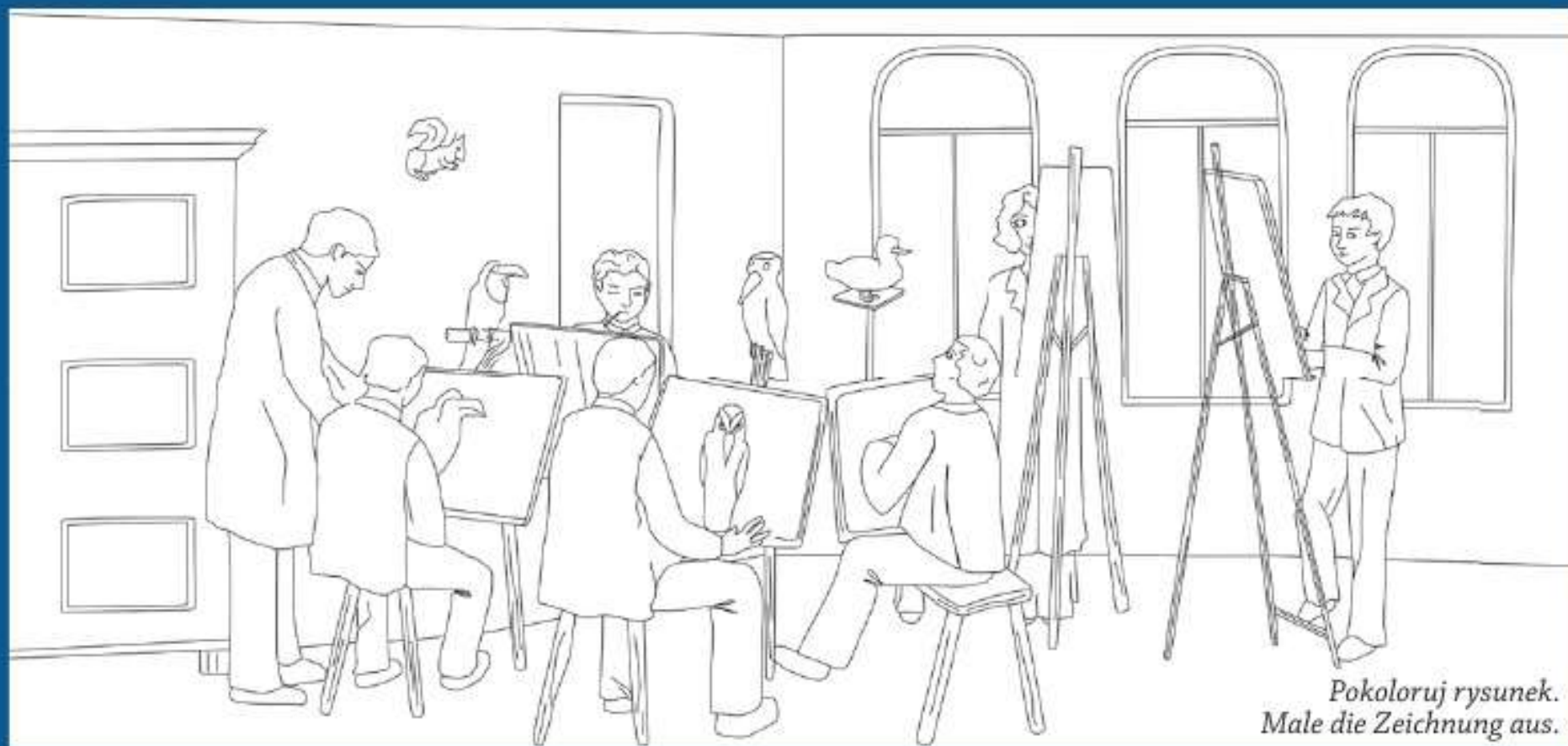
Czy wiesz, że bolesławiecka Szkoła Ceramiczna była jedną z pierwszych zawodowych szkół w Europie, w której kształcono dziewczęta? To ja – Kasia – byłam pierwszą dziewczyną w Szkole, rozpoczęłam w niej naukę w 1904 r.

Wusstest Du, dass die Bunzlauer Keramische Fachschule zu den ersten Fachschulen in Europa gehörte, in denen auch Mädchen ausgebildet wurden? Ich – Käthe – war die erste Schülerin in der Bunzlauer Fachschule, wo 1904 meine Ausbildung begann.

Zajęcia w szkole były trudne, a nauczyciele wymagający. W czasie lekcji zajmowaliśmy się m.in. tworzeniem projektów naczyń. Bardzo chcieliśmy, aby bolesławieckie wyroby stały się szeroko znane na całym świecie. Stworzone przez nas naczynia różniły się od wytwarzanych dotychczas brązowych jednobarwnych garnków, używanych w kuchni, m.in. do gotowania, pieczenia, przechowywania żywności i kiszenia.

Der Unterricht war anstrengend, und die Lehrer stellten hohe Ansprüche an uns. Im Unterricht haben wir unter anderem Gefäße entworfen. Wir alle wollten sehr, dass die Bunzlauer Keramikprodukte in der ganzen Welt bekannt wurden. Die Gefäße, die wir gemacht hatten, waren so ganz anders, als die bisher hergestellten einfarbigen, braunen Töpfe, die in der Küche zum Kochen, Braten, Aufbewahren und Einlegen von Speisen gedacht waren.

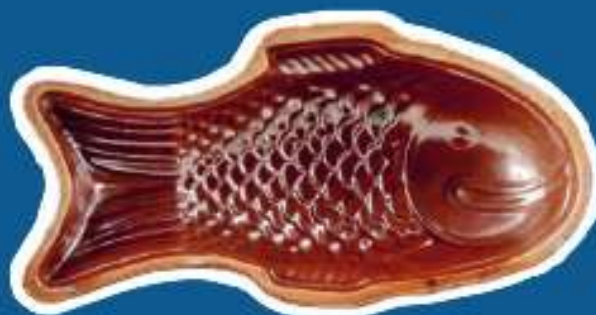

*Pokoloruj rysunek.
Male die Zeichnung aus.*

*Czy wiesz, które naczynia mogły powstać
w bolesławieckiej Szkole Ceramicznej?*

*Welche dieser Gefäße könnten
in der Bunzlauer Keramischen Fachschule
entstanden sein?*

Często wspólnie z całą klasą chodziliśmy do położonego nieopodal parku. Zwłaszcza wiosną rosło tam wiele drzew i krzewów. Rośliny i ptaki stawały się dla nas niejednokrotnie inspiracją do tworzenia projektów form i dekoracji naczyń.

Oft besuchten wir mit der ganzen Klasse den unweit gelegenen Park. Dort wuchsen vor allem im Frühling viele Bäume und Sträucher. Pflanzen und Vögel brachten uns sehr oft Anregungen für Formen und Dekore von Gefäßen.

Czy wiesz, że motywy roślinne, stylizowane liście oraz kwiaty, dekoracje fantastyczne oraz płynna, falista linia, swoboda kompozycyjna i asymetria to cechy charakterystyczne dla stylu zwanego secesją.

Wusstest Du schon, dass pflanzliche Motive, stilisierte Blätter oder Blüten, fantastische Motive sowie weiche, fließende Linien, freie Komposition und Asymmetrie das Kennzeichen für einen Kunststil sind, den man Jugendstil nennt?

Znajdź i zaznacz różnice.

*Finde die Unterschiede
und kennzeichne sie!*

Tworzyliśmy wiele różnorodnych projektów. Czy potrafisz określić, do czego przeznaczone były projektowane przez nas wyroby?

Wir haben so viele verschiedene Projekte entworfen! Kannst Du sagen, wofür unsere Keramiken gedacht waren?

*Określ funkcję przedmiotów.
Bestimme die Funktion der Objekte!*

Potrafiliśmy też wykonać różne figurki. Jedną z nich była postać bolesławieckiego garncarza.

Znajdował się na niej następujący napis:

*Jestem dzielnym garncarzem,
glina jest moim polem.
Koło jest moim pługiem,
który dostarcza mi chleba.*

Wir konnten auch Figuren machen. Eine davon stellte die Gestalt eines Bunzlauer Töpfer dar.

Auf dieser war eine Inschrift angebracht:

*Ich bin ein Töpfer wacker,
Die Erde ist mein Acker.
Die Scheibe ist mein Pflug,
Das bringt mir Brot genug.*

Czy wiesz, do kogo autor tekstu porównuje garncarza?

Mit wem vergleicht der Autor dieser Zeilen den Töpfer?

Zrekonstruuuj ceramiczne obiekty, używając dołączonych naklejek.

Rekonstruiere die keramischen Objekte mit Hilfe der Aufkleber im Anhang!

Bardzo chcieliśmy, aby nasze wyroby, nawet najprostsze wazony, miski, talerze czy filiżanki były unikatowe i naprawdę wyjątkowe. Dlatego wciąż wymyślaliśmy nowe rodzaje dekoracji i szkliwa. Oto przykłady:

Wir wollten so sehr, dass unsere Keramiken, sogar die einfachsten Vasen, Teller oder Tassen, wirklich außergewöhnlich waren. Deswegen haben wir uns immer neue Dekore und Glasuren ausgedacht. Hier seht ihr einige Beispiele davon:

SZKLIWA / GLASUREN:

„Szkliwa chińskie” zwane również *sang de boeuf* (bycza krew), czyli połyskująca czerwień

„Chinaglasuren”, genannt auch „sang de boeuf” (Ochsenblut), also ein glänzendes Rot

Szkliwa zaciekowe w wielobarwnych tonacjach

Laufglasuren in verschiedenen Farbkombinationen

Szkliwa krystaliczne

Kristallglasuren

DEKORACJE / DEKORE:

Malatura pędzlem
Pinseldekor

Złocenia
Vergoldungen

Dekoracja natryskowa
Spritzdekor

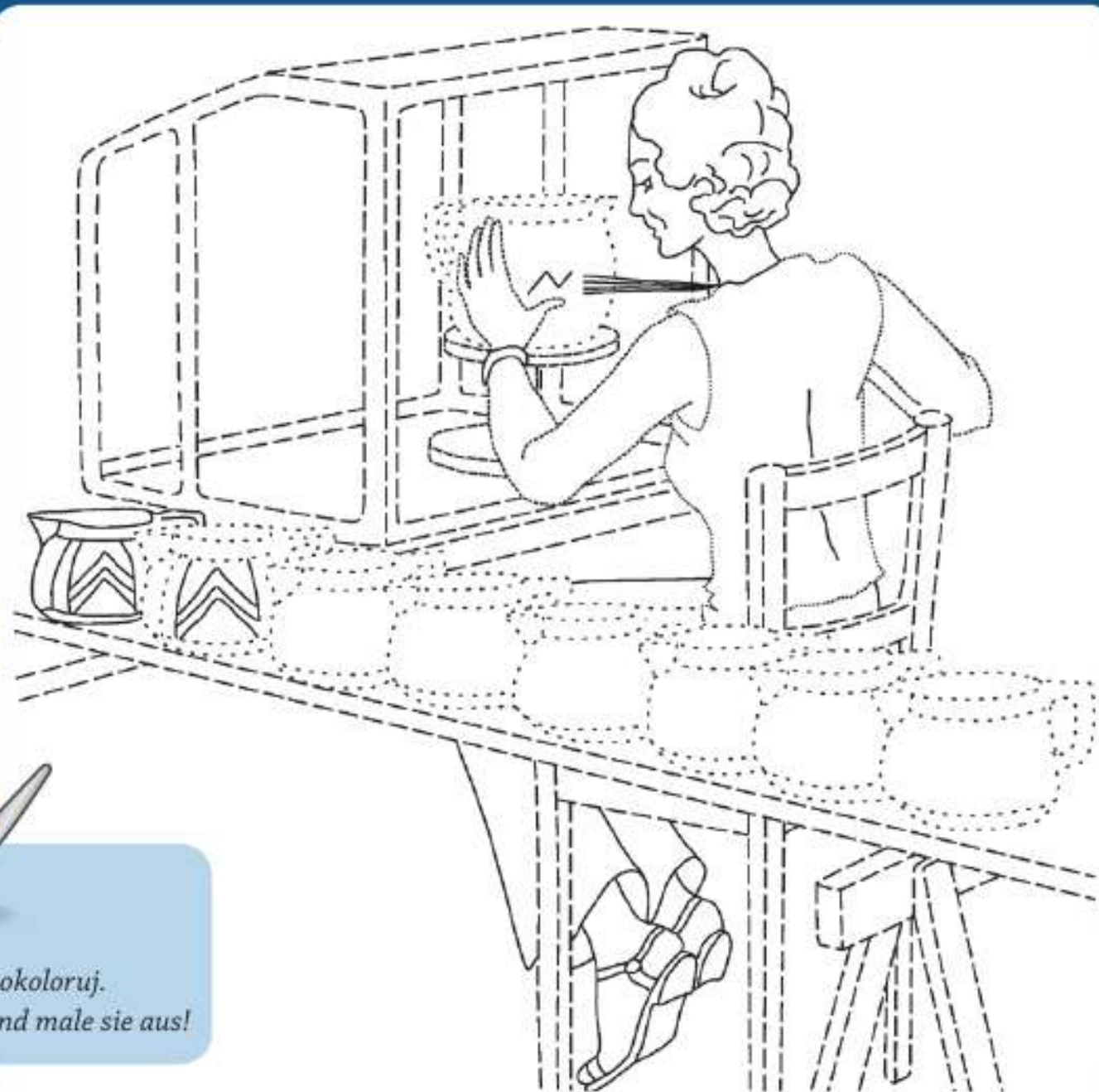

Zdobienie emaliami
Emaildekor

Szczególnie ciekawa i trudna była technika intarsji: Spójrz jak powstaje wzór: na naczyniu pokrytym jednolitym szkliwem (1) wycinamy wzór (2), który wypełniamy szklivem innego koloru (3).

Besonders interessant und schwer war die Intarsien-Technik. Und so wird sie gemacht: auf einem Gefäß mit einheitlicher Glasur (1) wird das entsprechende Muster ausgeschnitten (2) und mit einer andersfarbigen Glasur ausgefüllt (3).

*Połącz linie i pokoloruj.
Verbinde die Linien und male sie aus!*

Kiedy naczynie zostało odpowiednio ozdobione, należało je wypalić. Piec znajdował się na podwórzu Szkoły. Wypał trwał wiele godzin. Nawet w nocy musieliśmy pilnować, żeby ogień w piecu nie wygasł. Była to prawdziwa frajda! Spędzaliśmy całą noc w Szkole i mieliśmy dużo czasu na zabawę i psoty. A następny dzień był wolny od lekcji!

Wenn das Gefäß dekoriert wurde, musste es gebrannt werden. Der Brennofen befand sich im Schulhof. Der Brennvorgang dauerte mehrere Stunden. Selbst in der Nacht mussten wir aufpassen, dass das Feuer nicht ausging. Das machte Spaß! Wir verbrachten die ganze Nacht in der Schule und hatten viel Zeit für Spiele und Streiche. Und der nächste Tag war immer schulfrei!!!

Po ukończeniu Szkoły Ceramicznej nadal utrzymywaliśmy kontakty z nauczycielami i kolegami z klasy. Założyliśmy Stowarzyszenie Absolwentów oraz Towarzystwo Przyjaciół Zawodowej Szkoły Ceramicznej. Dzięki temu doskonale wiedzieliśmy, co nowego dzieje się w szkole. A działało się bardzo wiele – pojawiały się nowe wzory i dekoracje, nauczyciele i uczniowie śledzili uważnie nowe kierunki w sztuce – art déco i modernizm.

Czy wiesz, że geometryzacja, syntetyczna forma oraz żywa i jasna kolorystyka to cechy charakterystyczne dla stylu zwanego art déco.

Wusstest Du schon, dass geometrische oder zusammengefügte Formen sowie lebendige und helle Farben für einen Kunststil kennzeichnend sind, den wir „Art déco“ nennen?

Nach der Beendigung der Ausbildung unterhielten wir weiterhin Kontakte zu unseren Lehrern und Schulkameraden. Dadurch wussten wir immer genau, was es Neues in der Schule gab. Und es passierte dort viel – neue Muster und Dekore entstanden, die Lehrer und Schüler folgten den neuen Richtungen in der Kunst – dem Art déco und dem Modernismus.

Bardzo modna była wówczas również abstrakcja geometryczna – proste, inspirowane figurami geometrycznymi kolorowe wzory. Do przygotowania tego typu dekoracji używaliśmy szablonu i pędzla lub aerografu – małego „pistoletu”, którym malowaliśmy naczynia rozpylając farbę strumieniem powietrza. A oto przykłady nowoczesnych dekoracji, które pojawiły się w latach 20. XX w.

Stark in mode war auch abstrakte Geometrie – einfache, farbige Muster, die von geometrischen Formen inspiriert waren. Für die Herstellung von solchen Mustern haben wir Schablonen und Pinsel oder Spritzpistolen verwendet, kleine Geräte, mit denen wir farbige Glasuren auf Gefäße spritzen konnten. Hier siehst Du moderne Dekore, die in den 20er Jahren des 20. Jahrhunderts entstanden sind.

*Umieść poszczególne naczynia w odpowiednim stylowo wnętrzu.
Verteile die einzelnen Gefäße in den passenden Räumlichkeiten!*

*Umieść poszczególne naczynia w odpowiednim stylowo wnętrzu.
Verteile die einzelnen Gefäße in den passenden Räumlichkeiten!*

Do bolesławieckiej Szkoły Ceramicznej uczęszczali uczniowie z wielu krajów: Niemiec, Austrii, Węgier, Czech, Anglii, Polski, Rumunii, Hiszpanii, Holandii, Belgii, Szwajcarii, Turcji, Szwecji, Norwegii, Danii, Brazylii, Egiptu, a nawet z Chin i Afganistanu.

Nowoczesna, piękna ceramika, której produkcję zainicjowała bolesławiecka Szkoła Ceramiczna, cieszyła się ogromnym uznaniem na całym świecie, importowano ją na wszystkie kontynenty z wyjątkiem Antarktydy! Prezentowano ją też na wielu wystawach, targach oraz konkursach w kraju, Europie oraz na terenie Stanów Zjednoczonych, gdzie zdobywała liczne nagrody i wyróżnienia.

1903
Sankt Petersburg

1904
Saint Louis

1908
Bolesławiec / Bunzlau

1910
Bruksela / Brüssel

Die Bunzlauer Keramische Fachschule wurde von vielen Schülern nicht nur aus ganz Deutschland, sondern auch aus dem Ausland besucht: aus Österreich, Ungarn, Böhmen, England, Polen, Rumänien, Spanien, Holland, der Schweiz, der Türkei, Schweden, Norwegen, Dänemark, Brasilien, Ägypten, sogar aus China und Afghanistan.

Die modernen, schönen Keramiken, die in der Bunzlauer Keramischen Fachschule entworfen und in den Töpfereien produziert wurden, fanden Bewunderung auf der ganzen Welt. Sie wurden auf alle Kontinente exportiert, mit Ausnahme der Antarktis! Sie wurden auch auf vielen Ausstellungen, Messen und Wettbewerben in Deutschland, Europa und sogar in den Vereinigten Staaten gezeigt, wo sie viele Preise und Auszeichnungen bekamen.

1911
Bolesławiec / Bunzlau

1914
Kolonía / Köln

1937
Paryż / Paris

1938
Berlin

Poznałeś różne formy naczyń oraz ciekawe rodzaje dekoracji. Teraz możesz sam, jak uczeń bolesławieckiej Zawodowej Szkoły Ceramicznej, zaprojektować naczynie według własnego pomysłu.

Nun hast Du verschiedene Gefäßformen und interessante Dekore kennen gelernt. Jetzt kannst Du selbst, als Schüler der Bunzlauer Keramischen Fachschule, Dein ganz eigenes Gefäß entwerfen!

Wytnij naklejki i wykorzystaj je do zrekonstruowania ceramicznych obiektów na str. 14-15.

Schneide die Aufkleber aus und verwende sie für die Rekonstruktion der keramischen Objekte auf der Seite 14-15.

Projekt „Nowoczesne muzeum – atrakcyjna edukacja transgraniczna” jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Polska-Saksonia 2007–2013.

Das Projekt „Das moderne Museum – ein attraktives grenzüberschreitendes Bildungsangebot“ wird aus dem Europäischen Fonds für regionale Entwicklung im Rahmen des Operationellen Programms der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit Polen-Sachsen 2007–2013 finanziert.

Unia Europejska. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego: Inwestujemy w waszą przyszłość / Europäische Union. Europäischer Fonds für regionale Entwicklung: Investition in Ihre Zukunft

